

UDK 821.163.4.09

Vera BLAŽEVIĆ-KREZIĆ (Osijek)

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

vblazevic1@ffos.hr

ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA MEĐUNACIONALNIH I KULTURALNIH VEZA

Akademik Milorad Nikčević, *Metodičke i metodološke književno-problemske studije*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2017.

Književni povjesničar i teoretičar, sveučilišni profesor i akademik Milorad Nikčević, u skladu sa svojom (primarnom) znanstveno-nastavnom vokacijom, ponovno je radne napore uložio u metodičko-metodološke književno-problemske studije ispunivši njima sadržaj – druge po redu – autor-ske knjige iz 2017. godine. Podsjetimo, riječ je o uglednome znanstveniku i sveučilišnome profesoru koji je od 1986. do 2011. na osječkome (Pedagoškom) Filozofskom fakultetu predavao kolegije Metodika jezika i književnosti, Metodologija znanstvenog rada i Metodika nastave književnosti. U okvirima matične ustanove, ali i daleko izvan njih, upamćen je kao jedan od utemeljitelja Katedre za metodike i metodologiju znanstveno-istraživačkoga rada nastave jezika i književnosti. Ti su podaci iz autorove profesionalne biografije sukladni sa zamjedbama i priznanjima znanstvene kritike koja je među četiri temeljna područja Nikčevićeva rada uvrstila metodologiju znanstvenoga rada i metodiku jezika i književnosti, uz književnopovijesna, književnoteorijska i jezikoslovna istraživanja, istraživanja međunacionalnih i kulturnih veza te političkih zbivanja, napose među narodima i zemljama jugoistočne Europe.

Upoznajmo se stoga sa strukturom i sadržajem najnovijega izdanja akademika Nikčevića iz niza naslova ukorijenjenih u poredbeni metodičko-metodološka književna istraživanja. Impresum knjige odaje kako se u ulozi izdavača našao Zavod za udžbenike i nastavna sredstva u Podgorici (s glavnom urednicom Anom Lj. Bojović), a među recenzentima knjige ugledni su kroatisti i montenegristi – akademik Stjepan Damjanović, prof. dr sc. Vlado Pandžić i mladi magistar Ethem Mandić. Upoznajući ponajprije crnogorsku i hrvatsku odgojno-obrazovnu, pedagošku javnost s novim i drukčijim mogućnostima interpretacije i nastavne obrade kanonskih književnih djela, tzv. kurikularnih književnih temelja i uporišta odgojno-obrazovnoga sustava u okomici, autor

je sadržaj knjige podijelio u tri zaokružene cjeline: problemsko-teorijske ekspozicije, problemsko-interpretativne ekspozicije, problemsko-estetičke ekspozicije. Svaka od njih okuplja nekoliko srodnih metodološko-metodičkih studija, posvećenih ponajprije problemskoj nastavi kao dugogodišnjoj istraživačkoj preokupaciji Milorada Nikčevića. Usto, knjiga je opremljena jezgrovitim i obavijesnim predgovorom autora, a u odjavi donosi recenzentske inserte i bilješku o autoru koju je usustavio doc. dr sc. Jakov Sabljčić. U tijelo su teksta uvrštene prethodno objavljene, ali sadržajno i strukturno iznovljene studije koje nastavu književnosti sagledavaju kroz vrijeme, praksu, suvremenu filološku i metodičko-didaktičku znanost, mogućnosti recipijenta, odnosno kompetencije ključnih figura u odgojno-obrazovnome procesu (učenici, studenti, nastavnici, učitelji, profesori). Baveći se književnim djelima, autorima i kulturnopovijesnim pojavama važnima jednako za hrvatsku i crnogorsku nastavnu praksu, metodičko-metodološke znanstvene discipline i poddiscipline te, dakako, povijest i teoriju (hrvatske, crnogorske, svjetske) književnosti, akademik Nikčević uspijeva obraniti naslov najuspješnijega komparatista s naših prostora koji ima posve jedinstvenu misiju – rasvijetliti naša civilizacijska vrela pa u skladu s njima graditi mostove prijateljstva među narodima. U prilog mostovima, među ostalima, govore i jezici ovoga izdanja, kažem jezici jer u pitanju nije jedan, nego su uz polazišni crnogorski i hrvatski književni jezik u studije uvršteni obavijesni i funkcionalni sažeci radova na stranim jezicima – engleskome, njemačkome, mađarskome. Nikčevićeva knjiga postat će, u to nema sumnje, često listanim nastavnim priručnikom i polazišnom literaturom studenata na završnim godinama filoloških studija nastavnoga smjera, ali i štivo koje pruža užitek čitanja, uz pregršt novih književno-kulturnih obavijesti koje posređuje stručnjacima jednako kao i zainteresiranim laicima. Budući magistri edukacije, primjerice, u prvoj će cjelini knjige čitati o mogućnostima i izazovima problemske nastave, o razlikama u funkciji primarnoga književnolumjetničkog teksta i korespondirajućeg metateksta (iz književne kritike ili esejistike), i to na primjeru novele Vjenceslava Novaka *Iz velegradskog podzemlja* te suda koji je o književniku i zadanome djelu iznio Antun Barac ili na primjeru Mažuranićeva epa *Smrt Smail-age Čengića* i književne kritike, ponovno iz pera Antuna Barca. Hrvatski ilirizam, crnogorski i svjetski romantizam za autora su beletrističko vrelo iz kojega uspješno crpi predloške za didaktičku praksu – od sustava školske interpretacije do problemske nastave književnosti, što potvrđuju studije o *Gorskome vijencu* Petra II Petrovića-Njegoša, već spomenutome Mažuranićevu epu o Smail-agi Čengiću ili epskoj pjesmi *Hodočašće Childea Harolda* engleskoga romantičara Georgea Gordona Byrona. Središnji dio knjige, prema riječima recenzenata, donosi posebno zanimljive i inovativne rasprave problemsko-interpretativnoga tipa,

a njima je Nikčević dospio obuhvatiti autore i književne predloške važne za razumijevanje naših jezičnih, književnih i kulturnih konteksta, koji su – usprkos tomu – malo ili nimalo zastupljeni u osnovnoškolskim, srednjoškolskim pa i visokoškolskim nastavnim programima i planovima. Nikčević nam stoga predaje ključ za ulazak u ekspresivno-interpretativni svijet Matoševe *More*, poput Vergilija vodi nas kroz poeziju Augustina (Tina) Ujevića, upoznaje nas s mogućnostima interpretacije revolucionarnih poema – *Jame* I. G. Kovačića, *Tifusara* J. Kaštelana, *Stojanke majke Knežopoljke* Skendera Kulenovića. Jednostavno rečeno, okupira nas primarnim umjetničkim (književnim) sadržajem, njegovim odjecima u književnoj znanosti i životom u nastavnoj praksi. Nadalje, treći nas dio knjige, sukladno logici vremenskoga pravca, suočava s interpretacijom stilske pluralizma *fin-de-siècle-a* (konac stoljeća, moderna) i modernizma, nudeći nam mogućnost metodičke obrade futurizma kao poetskoga pravca – od Marinettijeva manifesta do oglednoga autora ruskoga futurizma Vladimira Vladimiroviča Majakovskoga i dr., upoznajući nas s pripovjednim i romanesknim strukturama Vladana Desnice, koje autor predstavlja kao terapijske umjetničke proizvode (*Proljeća Ivana Galeba*). Naposljetku, dovodeći čitatelja do *velikih vrata* avangardne drame, prisiljavajući ga na *čekanje s Didijem i Gogom* (Samuel Beckett, *U očekivanju Godota*), na konzumiranje prizora koji *usisavaju, žderu i rastvaraju svu povijest i sva značenja* – autor otvara riznicu strategija, metoda, postupaka i sredstava za prepoznavanje i tumačenje trivijalizirane, tragične, oksimoronski *lucidne pa apsurdne* prirode čovjeka i čovječanstva 20. stoljeća.

Neka vas ova šetnja kroz poglavlja i teme Nikčevićevih *metodičko-metodoloških književno-problemskih studija* potakne da (si) knjigu podarite, da ju konzumirate (proučite) pa s njezinim porukama uskladite svoj intelektualni i duhovni habitus te postanete – pridružujući se misiji Milorada Nikčevića – graditelji mostova i iscjelitelji svijeta.